

Posudek oponenta na bakalářskou práci Barbory Sehnalové „SROVNÁNÍ ČESKÉ REPUBLIKY A SLOVENSKA Z HLEDISKA SPECIFICKÝCH RYSŮ ÚMRTNOSTI OD POČÁTKU SAMOSTATNOSTI OBOU STÁTŮ“

Česko a Slovenska tvořily od roku 1918 společný stát, který existoval s výjimkou několika let až do roku 1992. Od roku 1993 však tyto státy tvoří dva nezávislé státní útvary. Bakalářská práce Barbory Sehnalové si klade za cíl zhodnocení rozdílů úmrtnostních poměrů mezi Českem a Slovenskem v období po roce 1993, kdy se tyto dva státy se společnou historií začaly vyvíjet samostatně.

Práce má celkový rozsah 57 stran, textová část práce se zahrnutím úvodu a závěru se rozkládá na 38 stranách. S ohledem na stanovený cíl je práce členěna do pěti kapitol.

Autorka nejprve v první kapitole definuje cíle práce, přehledně uvádí její strukturu, v této části je také diskutována relevantní literatura. Druhá kapitola je zaměřena na vývoj úmrtnosti v obou státech v historickém pohledu, a to od počátku demografické revoluce do počátku v práci analyzovaného období (tedy do roku 1993). Ve třetí kapitole jsou představeny datové zdroje využité v práci, jasně jsou také vysvětleny metody, které jsou použity v analytické části práce. Ve čtvrté kapitole, kterou lze považovat za stěžejní část práce, je pak porovnán vývoj úmrtnosti v Česku a na Slovensku v období 1993–2013 za pomoci zvolených ukazatelů. Úmrtnost v těchto dvou státech je tak porovnávána na základě naděje dožití v různých věcích, standardizovaných měr (i podle příčin) nebo podílu úmrtí na vybrané příčině. Pátá kapitola pak shrnuje nejdůležitější body práce.

Ačkoliv se práce věnuje tématu, které je v kvalifikačních pracích obvyklé (porovnávání vývoje demografických procesů ve více populacích), lze kladně hodnotit výběr tématu i jeho zpracování. Práce je vhodně strukturována, autorka postupuje systematicky k naplnění vytčeného cíle. Práce tak nabízí přehledné srovnání úmrtnostních poměrů v Česku a na Slovensku v období 1993–2013, vhodně je také uveden potřebný historický kontext. Pozitivně lze hodnotit také to, že například v případě hodnot standardizované míry úmrtnosti na vybrané příčiny autorka výsledky nepřijímá nekriticky, ale je zřejmá snaha hledat příčinu náhlých meziročních změn, která v některých případech spočívá ve změně výběru a kódování příčin.

Na druhou stranu je možné v práci najít několik nedostatků. Za nejvýraznější z nich považuji zjevnou záměnu států u hodnot specifických měr úmrtnosti na vybrané příčiny, které jsou uvedeny v příloze.¹ Tato záměna se projevuje v textu v chybné interpretaci hodnot specifických měr úmrtnosti na nemoci oběhové soustavy (str. 30). Jinde v textu jsou zřejmě hodnoty komentovány korektně. Je také nutné zmínit oproti ostatním kapitolám práce nižší úroveň závěrečné kapitoly, ve které navíc nejsou některé informace uvedeny správně.² Dále se na straně 41 omylem opakuje dvakrát ten samý text, v obrázcích 6–15 jsou uvedeny nesprávné jednotky u osy y³, na některých místech v textu je odkazováno na jiné obrázky.⁴ Autorka se též nevyvarovala některých chyb formálního charakteru.⁵

Zmíněná negativa, která jsou ve většině případů zřejmě výsledkem uspěchanosti při finalizaci práce, poněkud snižují celkový dojem z práce. Tyto nedostatky by však neměly zcela zastínit fakt, že se autorce podařilo v práci přehledně porovnat rozdíly mezi úmrtnostními poměry v Česku a na Slovensku, a podařilo se jí tak dosáhnout hlavního cíle, který si v práci stanovila.

Bakalářská práce Barbory Sehnalové proto podle mého názoru splňuje základní nároky kladené na tento typ prací, a proto ji **doporučuji k obhajobě**.

V Praze dne 24. srpna 2015

Mgr. Dan Kašpar

oponent

¹ Autorka by měla v rámci obhajoby práce uvést, zda se tento problém týká jen některých nebo všech příloh.

² V závěru (str. 44) je například uvedeno, že podíl úmrtí na nemoci oběhové soustavy „v roce 2013 přesahoval u mužů v obou sledovaných státech 40 %, u žen více jak 60 %“. Z tabulky 4 ale vyplývá, že tento podíl byl v roce 2013 u žen v Česku 51,8 %. Dále je v závěru (str. 45) uvedeno, že v případě specifických měr úmrtnosti na vnější příčiny „v České republice byla nejvyšší úmrtnost mužů zaznamenána ve věku 85 let a více, zatímco na Slovensku až na výjimky specifické míry úmrtnosti na vnější příčiny nemocnosti a úmrtnosti dosahovaly nejvyšších hodnot ve věku 45–55 let do roku 2004, následně ve věkovém intervalu 50–60 let“. To ale odporuje textu práce (poslední odstavce na str. 34) i příloze 5 (ať už jsou státy prohozené nebo ne), protože specifická míra úmrtnosti na tuto příčinu byla dle přílohy vždy nejvyšší ve věkové skupině 85+.

³ Jsou uvedeny promile, má být ale na 100 000 osob.

⁴ Na str. 33 je odkaz na obrázek 7, má být však odkaz na obrázek 8. Na str. 41 je odkaz na obrázek 14, má být však odkaz na obrázek 15. V seznamu obrázků je odkazováno na nesprávné stránky u obrázků 14 a 15.

⁵ Chybějící a přebývající čárky, dále například odlišný vzhled tabulky 1, umístění legendy v obrázku 5, jiné odsazení odstavců na str. 33 a 34.